

Standardele de referinta(calitate) si performanta complementara- Propuneri si amendamente (cu culoarea verde pe textul original)

ROMANIA
AGENȚIA ROMÂNĂ DE ASIGURARE A CALITĂȚII
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

---

*Strada Spiru Haret nr. 12 sector 1, București – 70738, Tel: 021.3104213
Fax:021.3192096*

Ghid pentru lectura și interpretarea standardelor de referință (de calitate) Propunere pentru dezbaterea publică

ARACIP a elaborat, până acum, standardele de autorizare de funcționare provizorie, precum și standardele de acreditare și de evaluare periodică pentru furnizorii de educație de nivel preuniversitar. Conform art. 4 din OUG nr. 75/2005, aprobată prin Legea Nr. 87/2006, acreditarea organizațiilor furnizoare de educație și a programelor lor de studiu este **parte** a asigurării calității prin care se certifică respectarea cerințelor (exprimate în termeni de „regulă” sau „rezultat”) care se referă la **existența** unor structuri ale organizațiilor furnizoare de educație și privind programele lor de studii și la **funcționarea** acestora conform reglementărilor în vigoare. Ca atare, îndeplinirea standardelor de acreditare reprezintă nivelul **minimal** de calitate pentru orice furnizor de educație, pentru ca acesta să devină parte integrantă, cu drepturi depline, în sistemul național de învățământ.

Calitatea într-un anumit domeniu sau criteriu din cele stabilite de lege se poate obține numai după îndeplinirea condițiilor de funcționare – deci, **numai după** îndeplinirea standardelor de acreditare.

Standardul de referință (de calitate) **reprezintă, conform legii, descrierea cerințelor care definesc un nivel optimal de realizare a unei activități de către o organizație furnizoare de educație**, pe baza bunelor practici existente la nivel național, european sau mondial.

Reamintim că domeniile și criteriile prevăzute au fost operaționalizate în **subdomenii și indicatori** în conformitate cu bunele practici existente și cu structura modelelor de calitate aplicate la ora actuală (ISO, EFQM, CQAF-VET). Indicatorul este definit în lege ca **instrument de măsurare a gradului de realizare** a unei activități desfășurate de o organizație furnizoare de educație. Pentru fiecare indicator au fost formulați **descriptori de nivel**. Acești descriptori, asociați standardelor de referință, definesc un nivel al performanței educaționale pentru indicatori. Ca urmare, indicatorii (definiți în standardele de funcționare) **devin, în standardele de referință, indicatori de performanță**.

Propunem ca evaluarea nivelului de calitate să se facă **pentru fiecare indicator în parte**, după cum urmează:

- Îndeplinirea **parțială** a cerințelor exprimate, pentru indicatorul respectiv, prin descriptorii din cadrul **standardelor de acreditare** se consideră ca performanță „**Nesatisfăcătoare**”. (Este posibil ca o organizație furnizoare de educație să fi fost acreditată, cu **TOTI** descriptorii satisfăcuți la un anumit INDICATOR, dar la evaluarea calitatii propriu zise, după un timp, să se constate că **NU** toți descriptorii de la acel INDICATOR sunt satisfăcuți, adică școala a înregistrat un regres la acel indicator, e destul de posibil, nu mi se pare ceva deosebit în acest fapt !)

Obs. Prevederea există inițial...?! (în standardele de calitate supuse dezbaterii în august 2007)

- Îndeplinirea **tuturor** cerințelor exprimate, pentru indicatorul respectiv, prin descriptorii din cadrul **standardelor de acreditare** se consideră ca performanță „**satisfăcătoare**”.
- Îndeplinirea **tuturor** cerințelor exprimate, pentru indicatorul respectiv, prin descriptorii din cadrul **standardelor de acreditare** și doar parțial a cerințelor exprimate prin descriptorii de performanță din cadrul **standardelor de referință** este considerată ca performanță „**bună**”.
- Îndeplinirea **tuturor** cerințelor exprimate, pentru indicatorul respectiv, prin descriptorii din cadrul **standardelor de acreditare** și a **tuturor** cerințelor exprimate prin descriptorii de performanță din cadrul **standardelor de referință** este considerată ca performanță „**foarte bună**”.
- Depășirea uneia, mai multor sau tuturor cerințelor exprimate prin descriptorii de performanță din cadrul **standardelor de referință**, precum și **inovația asociată** acestora, este considerată ca performanță „**excelentă**”

Din cele de mai sus **rezultă posibilitatea progresului pentru orice unitate școlară, la orice nivel s-ar situa performanța acesteia la un moment dat și pentru un anumit indicator:**

- Pentru indicatorii la care performanța este „**nesatisfăcătoare**”, vor fi stabilite ținte pentru dezvoltare și pentru îmbunătățire, care se vor referi la descriptorii care nu se ridică la nivelul standardelor de acreditare. (daca apare acest text inseamna ca s-a omis precedentul inserat de subsemnatul, cu nivelul de Nesatisfacator...?!)

- Pentru indicatorii la care performanța este „**satisfăcătoare**” (deci sunt îndeplinite toate cerințele de acreditare), țintele pentru dezvoltare și pentru îmbunătățirea calității vor fi stabilite în funcție de opțiunile proprii, prevăzute în documentele programatice – deci în funcție de resurse, posibilități, tradiție, viziune managerială etc.
- Pentru indicatorii la care performanța este „**bună**” (deci sunt îndeplinite toate condițiile pentru acreditare, dar numai parțial cerințele din standardele de referință), vor fi stabilite ținte pentru dezvoltare și pentru îmbunătățirea calității, avându-se în vedere, cu precădere, aspectele la care performanța este doar „satisfăcătoare”, dar fără a le neglija pe celelalte – care trebuie, evident, menținute la nivelul deja atins.
- Pentru indicatorii la care performanța este „**foarte bună**” (deci sunt îndeplinite toate condițiile pentru acreditare și toate cerințele din standardele de referință), se poate stabili ca țintă principală pentru dezvoltare și pentru îmbunătățirea calității **aducerea la nivel de excelență** a unor aspecte specifice, în funcție de opțiunile stabilite în documentele programatice – deci, din nou, în funcție de resurse, posibilități, tradiție, viziune managerială etc.
- Pentru indicatorii la care performanța este „**excelentă**” – deci se depășesc toate cerințele prevăzute în standardele de referință – vor fi căutate alte ținte pentru același nivel, de excelență.

Menționăm, în acest context, faptul că **existența progresului** este un descriptor asociat foarte multor indicatori. Deci, ca atare, **inexistența progresului va fi considerată ca o diminuare a calității**, pentru perioada de referință la evaluare. De aceea, în evaluarea calității educației, inclusiv în aprecierea excelenței, vom avea în vedere **progresul în îmbunătățirea calității (care va fi continuu, permanent și bazat pe dovezi)**, în privința:

- **Nivelului de realizare a obiectivelor asumate.**
- **Satisfacerii nevoilor beneficiarilor direcți și indirecti de educație.**
- **Inițiativei, inovației, creativității** prin care furnizorul de educație își definește personalitatea proprie, prin care își atrage clienții și beneficiarii și care se constituie ca **exemple de bună practică („benchmarks”)**.

Ca atare, autoevaluarea (sau, cum este definită în lege, „evaluarea internă”), sinceră și obiectivă, stă la baza oricărui proces de îmbunătățire a calității.

De aceea, recomandăm unităților școlare să inițieze procesul de autoevaluare, care le va defini profilul de calitate și, pe cale de consecință, țintele pentru dezvoltarea instituțională ulterioară și pentru îmbunătățirea calității educației oferite.

Nota. Dacă se folosește cuvântul „elegant de altfel „ **recomandam**”, înseamnă ca autoevaluarea comunităților școlare nu are caracter de obligativitate, ceea ce arunca în derizoriu CEAC. Pe de altă parte, CEAC *nefiind clar reglementată* prin L 87/2006(în sensul ca membrii CEAC „pot” fi retribuiți, adică fie au atribuții în plus față de fișa postului, fie – și asta e convingerea mea- ca atribuțiile membrilor CEAC sunt esențial diferite de cele ale unui membru al corpului profesoral. De fapt reprezentantul CL, sau al unei etnii nici nu pot avea competente nici macar de educator !!).

De aceea ORI ,

1. prin Lege, fiecare scoala **este obligata sa se autoevalueze**, CAZ in care trebuie clar precizate conditiile de recompensa financiara sau NU- foarte clar, nu AMBIGUU ca in actuala Lege- a membrilor CEAC,

ORI

2. prin Lege, **scoala poate sa-si dezvolte propria CEAC**(cum este acum) dar nu este OBLIGATA sa se autoevalueze dupa standardele nationale(ar putea sa-si elaboreze/achizitioneze un consultant de secunda parte(tot prin ARACIP, pentru ca ARACIP este Evaluator extern de secunda parte, prin Lege fiind subordonat MEC, deci avand interese, chiar daca indirecte, comune cu scolile !) care sa realizeze o evaluare interna(pentru anumite produse/servicii de exemplu) de tip proces- PANA la realizarea evaluarii externe a calitatii propriu zise(caz in care , daca ARACIP este consultantul care faciliteaza procesul de evaluare interna a calitatii, atunci, obligatoriu, scoala trebuie sa aiba alt Evaluator Extern(pt. a nu fi in conflict de interese, evident)

, ORI,

3. prin Lege, **scoala isi organizeaza propriul compartiment de Calitate** (dupa modelul de buna practica a unor companii- *cu respectarea reprezentarii tuturor partilor interesate*, aproximativ similar ca in actuala Lege, **are prin lege categorii de cheltuieli in buget explicite pentru Calitate, atat interna cat si externa** ,

ORI

4. Prin Lege, **Scoala negociaza, conditiile in care se realizeaza evaluarea externa**, inclusiv cu un Evaluator extern INDEPENDENT, de terta parte, in sensul ca **stabileste de comun acord un Referential**(dupa modelul ISO, de ex.) care poate fi compus din:

- *Standardele de referinta nationale* exclusiv, dar – cu variatii pentru anumite procese/servicii/produse de educatie, sau
- *Standardele de referinta+ Reglementari aplicabile+ Bune practici* la nivel local, regional, national sau international, sau
- *Standarde de calitate proprii* elaborate direct de scoala sau achizitionate de la un Serviciu PUBLIC sau PRIVAT, LOCAL sau REGIONAL, NATIONAL sau INTERNATIONAL de consiliere si consultanta in domeniu, cu singura conditie de concurenta neloiala, + alte combinatii, ORI

5. Prin Lege , in virtutea legilor economiei de piata, a faptului ca **Scala este beneficiar in raport cu Evaluatorul extern si/ sau Consultantul care este Furnizor**(de servicii si produse de evaluare externa) **poate sa functioneze doar ca acreditata, dar sa nu solicite nici un fel de evaluare a Calitatii, daca Partile interesate in sustinerea si dezvoltarea scolii, considera acest lucru firesc, daca au satisfactii fata de calitatea serviciilor furnizate de scoala**(dovedita prin interesul Clientilor directi-educabilii care doresc sa urmeze acea scoala, dupa acelasi model al unei companii care produce calitate autentica, fara sa fie certificata ISO, sau de alta natura !!). Evident prevederea 5. nu se refera decat la Standardele de referinta/calitate NU si la reglementarile/normativele de autorizare de functionare provizorie(standarde mi se pare o denumire cam pretioasa pentru autorizare) si STANDARDELE DE ACREDITARE

IMPORTANT. *Nota de mai sus, cu precadere punctul 4. poate fi probata prin urmatorul exemplu:*

- *Am evaluat Performanta scolara a unei scoli din RO, DUPA standardele de referinta ARACIP(in varianta din august 2007). **NU reiesea nici o NEconformitate majora**(evaluarea a fost un Audit, dupa ISO 9000, 9001 si IWA 2). Cand am luat in considerare in Referential SI L87/2006- mai exact articolul care defineste Rezultatele Invatarii(Cunostinte, Competente, ATITUDINI...) + Key Competences(Strategia Lisabona)- competenta definita INTEGRAT: Knowledges – Skills- Atitudes(ca reglementare aplicabila) + raspunsurile la chestionare aplicate elevilor de cl. A-VIII-a(nevoia directa a*

Scolii- clientilor directi cat si membrilor corpului profesoral, care sustineau necesitatea inregistrarii EXPLICITE a ATITUDINILOR ca rezultate ale invatarii in documente scolare, am obtinut o **NEconformitate MAJORA !!**

COMENTARIU 1. Neconformitatea majora NU este a scolii ci a **SISTEMULUI de educatie preuniversitar(Scoala avand drept UNIC registru de evaluare a rezultatelor invatarii, CATALOGUL, cu disciplina Purtare care consemneaza cel mai adesea gradul de absentism sau abatere de la „disciplina” scolară, nicidecum *atitudinile educabililor fata de un semen aflat in suferinta, fata de mediu, sau fata de administratia scolii*, de exemplu !!**

Acest fapt arata ca **ARACIP este o structura care a devansat cu mult NEREFORMAREA intregului sistem de educatie, a sistemului de evaluare cel putin, dar si ca – atunci cand evaluam CALITATEA – nu o putem reduce doar la Standarde Nationale ci avem nevoie de un Instrument mai flexibil, adica de un Referential, care poate diferi de la o scoala evaluata la alta (ceea ce nu e cazul cu autorizarea si acreditarea, adica cu conditiile de minimalitat de functionare a unui furnizor de educatie, mai ales, daca functioneaza SI pe bani publici)**

Acest proces de autoevaluare va oferi, totodată, și dovezi pentru evaluarea externă,[în condițiile Observatiei precedente, functie de enuntul Legii Asigurării Calitatii, care în acest punct este ambiguu(L87/2006) – dovada foarte multele CEAC care funcționează formal, birocratic , percepute ca fiind impuse „artificial” – de către unii din cei mai performanți membri ai corpului profesoral, ca și de mulți Directori de școli] care se va face pe baza **ambelor categorii de standarde** (de acreditare și, respectiv, de referință).

Rezultatele evaluării vor fi făcute publice: atât rapoartele de evaluare internă (de autoevaluare), cât și cele de evaluare externă sunt **publice**. De asemenea, propunem ca pentru fiecare unitate școlară evaluată (în vederea acreditării sau la evaluarea periodică) să publicăm un **raport sintetic** în care este prezentat, pentru fiecare indicator, **calificativul** obținut sau **simbolul agreat** și cunoscut de toate părțile interesate („stegulețe” de culori diferite, un număr de „stele” etc.). Acest raport sintetic va permite orientarea beneficiarilor – direcți sau indirecti – de educație pe piața serviciilor educaționale.

În acest context, **reiterăm opoziția noastră la orice formă de punctaj general care să ducă la un clasament – oficial sau neoficial – al unităților școlare**, avându-se în vedere extrema varietate de condiții în care funcționează unitățile școlare care face, pe cale de consecință, irelevantă și chiar nedreaptă compararea unităților școlare doar pe baza rezultatelor brute obținute. De exemplu, considerăm că adesea, „se face mai multă carte” în școlile care funcționează în zone defavorizate decât în școlile din centrele orașelor mari – care se bucură de elevi selecționați și de o atenție sporită din partea autorităților (centrale și locale). Or, eforturile acestor școli care realizează o „valoare adăugată” mare trebuie recunoscute și recompensate, inclusiv prin sistemele de asigurare a calității.

COMENTARIU 2. EXCELENT *conceptul de evaluare externa a Calitatii al ARACIP, care furnizeaza Profilul unei scolii , deci COMPARATII prin diferentieri nuanțate între școli pe INDICATORI, care ofera potentialilor beneficiari repere clare, privind interesul fata de un aspect sau altul al serviciilor de educatie oferita de o scoala sau alta , si NU IERARHII artificiale, bazate EXCLUSIV pe punctaje !!*

In principiu, inasa, pot fi acceptate si IERARHII între furnizori de educatie, dar NUMAI in conditiile in care acestia(furnizorii/scolile) sunt in acelasi „sertar”/ categorie de risc, adica

fac parte dintr-o aceeași categorie de școli, în raport cu un anume INDICATOR din Indicatorii din SNIE(Sistemul Național al Indicatorilor din Educație, propus de Institutul de Științe ale Educației, la care INCA se lucrează , din câte știu)

Documentul pe care îl propunem în momentul de față spre dezbateră publică are două părți:

- Partea I. Standardele de referință propriu-zise.
- Partea a II-a: Exemple de ceea ce ar putea fi considerat ca „nivel de excelență” pentru indicatorii stabiliți.

Subliniem, încă o dată, faptul că nivelul de excelență presupune, în primul rând, inițiativă, originalitate și creativitate. Ca atare, ne așteptăm ca în realitate să existe mult mai multe modalități de atingere a acestui nivel. De aceea, în proiectul de act normativ care va fi înaintat spre adoptare, **nu vom include și propunerile pentru nivelul de excelență.**